

Mediaci a organizaci činnosti mediátora upravuje zákon č. 192/2006, který obsahuje obecná ustanovení, ustanovení o povolání mediátora (certifikace mediátora, přerušení a vyloučení služby, mediační rada, organizace a výkon činnosti mediátora, práva a povinnosti mediátora, odpovědnost mediátora), o mediačním řízení (postup před uzavřením mediační dohody, mediační dohoda, průběh mediace, ukončení mediačního řízení) a zvláštní ustanovení o rodinných sporech a trestních věcech.

Strany se mohou zúčastnit informativního setkání o výhodách mediace, případně též po zahájení soudního řízení u příslušného soudu, za účelem urovnání sporů pomocí této metody. Dokladem o účasti na informativním setkání o výhodách mediace je informační osvědčení vydané mediátorem, který informace poskytl. Informace o výhodách mediace může poskytnout soudce, státní zástupce, právní poradce, právní zástupce nebo notář a v těchto případech je informování stran potvrzeno písemně.

Předmětem mediace nemohou být striktně osobní práva, například práva týkající se statusu určité osoby, či jakékoli jiná práva, která strany nemohou vykonávat na základě dohody či jiného aktu.

Mediační činnost se uskutečňuje stejně pro všechny osoby, bez ohledu na rasu, barvu pleti, státní příslušnost, etnický původ, jazyk, náboženství, pohlaví, smýšlení, politickou příslušnost, majetek nebo sociální původ.

Mediace je činnost ve veřejném zájmu. Při plnění svých povinností nemá mediátor rozhodovací pravomoci, pokud jde o obsah dohody, k níž mají strany dospět, může však stranám napomoci při ověřování její zákonnosti. Mediace se může uskutečnit mezi dvěma či více stranami. Strany si mohou mediátora zvolit svobodně. Mediáci může vést jeden či více mediátorů. Justiční a rozhodčí orgány a jakékoli jiné orgány, jimž byly svěřeny příslušné pravomoci, informují strany o možnosti a výhodách využití mediačního řízení a vyzvou je, aby k urovnání svých sporů využily tento způsob.

Strany mohou o potvrzení dohody požádat notáře. Listina vyhotovená notářem, která potvrzuje ujednání obsažené v mediační dohodě, je vykonatelná. Strany mediační dohody se mohou dostavit k soudu se žádostí o vydání rozhodnutí, které jejich dohodu schvaluje. Příslušným orgánem je buď okresní soud, v jehož obvodu má některá ze stran bydliště/pobyť/sídlo, nebo okresní soud, v jehož obvodu byla mediační dohoda uzavřena. Rozhodnutí, jímž soud schvaluje ujednání stran, je vyneseno během neveřejného zasedání a je vykonatelné.

Zvláštní ustanovení o rodinných sporech. Mediáci lze využít k urovnání neshod mezi manželi, co se týká zachování manželství, rozdělení společného jmění manželů, výkonu rodičovských práv, určení bydliště dětí, příspěvku rodičů na výživné dětí, či jakýchkoli jiných neshod mezi manželi ohledně práv, kterých mohou ze zákona požívat. Mediační dohody uzavřené mezi stranami ve věcech/sporech týkajících se výkonu rodičovských práv, příspěvku rodičů na výživné dětí nebo určení bydliště dětí mají podobu soudních smírů.

Dohodu manželů o zrušení manželství a ujednání o souvisejících rozvodových záležitostech předkládají strany soudu, který je příslušný pro vydání rozhodnutí o rozvodu.

Mediátor zajišťuje, aby výsledek mediace nebyl v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, vybízí rodiče k tomu, aby se zaměřili v prvé řadě na potřeby dítěte, a zajišťuje, aby převzetí rodičovské zodpovědnosti nebo faktická rozluka či rozvod nepoškodily výchovu a vývoj dítěte.

Před uzavřením mediační dohody nebo případně během řízení postupuje mediátor s náležitou péčí, aby ověřil, zda mezi stranami nedochází k zneužívání či násilí a zda důsledky této situace nemohou mediaci ovlivnit, a rozhodne, zda je za těchto okolností urovnání sporu mediací vhodné. Pokud se mediátor v průběhu mediace dozví skutečnosti, které ohrožují výchovu nebo normální vývoj dítěte či značně poškozují nejlepší zájem dítěte, musí tuto záležitost oznámit příslušnému orgánu.

Zákon č. 217/2003 o prevenci a potírání domácího násilí obsahuje ustanovení o institucích, kterým byly svěřeny úkoly v oblasti prevence a potírání domácího násilí (jejichž povinností je nasměrovat strany sporu na mediaci), zařízeních pro prevenci a potírání domácího násilí (včetně podpůrných středisek určených pro agresory, která poskytují poradenství a služby rodinné mediace, s možností zabývat se na žádost stran domácím násilím v rámci mediace), ochranném příkazu a financování v oblasti prevence a potírání domácího násilí.

V rámci občanskoprávního řízení soudce stranám doporučí, aby svůj spor urovnaly smírnou cestou prostřednictvím mediace, a v průběhu řízení se snaží strany usmířit tím, že jim poskytuje potřebnou pomoc.

Ve sporech, které mohou být předmětem mediačního řízení, může soudce strany požádat, aby se zúčastnily informativního setkání o výhodách plynoucích z využití tohoto postupu. Považuje-li se to vzhledem k okolnostem daného případu za vhodné, doporučí soudce stranám v jakékoli fázi soudního řízení využití mediace s cílem zajistit smírné řešení sporu. Mediace není pro strany povinná.

Jestliže soudce doporučí mediaci, musí se strany (pokud se nepokusily vyřešit spor mediací před podáním žaloby soudu) dostavit k mediátorovi, který je informuje o výhodách mediace. Po obdržení informací se strany rozhodnou, zda s vyřešením svého sporu prostřednictvím mediace souhlasí.

Jestliže se strany usmíří, soudce jejich dohodu schválí v rozhodnutí, které vydá.

V případě rozvodu lze k návrhu na rozvod připojit dohodu, k níž manželé dospěli prostřednictvím mediace, pokud jde o zrušení manželství a případně vyřešení souvisejících rozvodových záležitostí.

Zákon č. 272/2004 o ochraně a prosazování práv dětí obsahuje ustanovení o právech dětí (občanských právech a svobodách, náhradním rodinném prostředí a péči, zdraví a blahu dítěte, vzdělávání a rekreačních a kulturních činnostech), ustanovení o zvláštní ochraně dětí, které se dočasně nebo trvale nacházejí bez ochrany svých rodičů (pěstounská péče, nouzová pěstounská péče, zvláštní dohled a sledování uplatňování zvláštních ochranných opatření), ustanovení o ochraně dětí (uprchlíci nebo v případě ozbrojeného konfliktu, děti, které se dopustily trestného činu, nemají však trestněprávní odpovědnost, proti zneužívání, zanedbávání nebo vykořisťování, včetně hospodářského vykořisťování, proti zneužívání drog a jakékoli formě násilí, děti, jejichž rodiče pracují v zahraničí, a proti únosům nebo jakékoli formě obchodování s lidmi), ustanovení o institucích a službách, kterým byly svěřeny úkoly v oblasti ochrany dětí na ústřední a místní úrovni, soukromých organizací a financování systému ochrany dětí.

Veřejné služby sociální péče mají povinnost přijmout potřebná opatření s cílem zajistit včasné odhalení rizikových situací, jež mohou vést k odloučení dítěte od jeho rodičů, a zabránit zneužívání ze strany rodičů a domácímu násilí. Případům odloučení dítěte od rodičů a omezení výkonu rodičovských práv je nutno předcházet systematickým poskytováním služeb a dávek stanovených zákonem, se zvláštním důrazem na náležité informování rodičů a poradenství pro rodiče a léčbu nebo mediaci poskytovanou v rámci programu služeb.

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.